

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. כל מכה שמחללין עליה את השבת אין מתרפאין מהן ... גב היד וגב הרגל.....2
- ב. גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין עליהן את השבת.....2
- ג. והאי אישתא צמירתא כמכה של חלל דמי ומחללין עליה את השבת ... מן השפה ולפנים ... ככי ושיני ... כמכה של חלל דמו4
- ד. החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ חושש הוא דלא הא כאיב ליה טובא שפיר דמי7
- ה. רופא מומחה הוה9
- ו. האי פדעתא סכנתא היא ומחללין עליה את השבת.....10
- ז. האי עינבתא פרוונקא דמלאכא דמותא היא ... האי סימטא פרוונקא דאשתא היא.....10
- ח. מעלין אזנים בשבת ... ביד אבל לא בסס איכא דאמרי בסס אבל לא ביד מ"ט מזריף זריף.....11
- ט. עין שמרדה מותר לכוחלה בשבת ... דשורייני דעינא באובנתא דליבא תלו ... כגון רירא דיצא דמא דימעתא וקידחא ותחלת אוכלא לאפוקי סוף אוכלא ופצוחי עינא דלא.....13
- י. זיבורא ודחרזיה סילוא וסמטא ודכאיב ליה עינא ואתי עילויה אישתא כולהו בי בני סכנתא.....14

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף כח.

א. כל מכה שמחללין עליה את השבת אין מתרפאין מהן ... גב היד וגב הרגל

כבר התבאר לעיל דף כז. שכל מכה¹ וכל חולי שיש בהן סכנה שמחללין עליהם את השבת, אין מתרפאין מן הגוים שאינם מומחים לרבים, מפני שחשודין על שפיכות דמים וודאי יהרגנו, ולא יחוש שיאמרו עליו שהוא הרגו ואינו בקי ברפואות, שיש לו טענה לומר מסוכן היה למות ולא משום חסרון בקיאותי.

ובכלל זה אף מכה שעל גב היד וגב הרגל, שיתבאר להלן שמחללים עליה שבת למרות שאינה של חלל ואין מתרפאים מהגוי שאינו מומחה.

בזמנינו שהממשלה נותנת השגחה על רופא שאינו יהודי כשלא ילך לרפאות את ישראל אפשר שיש להקל². ועוד בימנו כל מי שהוסמך לרפואה נקרא מומחה לענין זה, ולפיכך אפילו אם יש רופא ישראל מצוי אם הרופא הגוי מומחה ובקי ממנו יילך אליו³.

ב. גב היד וגב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין עליהן את השבת

חייב אדם לעשות הכל כדי להציל נפש מישראל, ואף מותר לחלל את השבת לשם כך, ואפילו מצוה לעשות כן בכל מקרה שקיים פיקוח נפש או

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קנה א

² בס' תפארת ישראל על המשניות ע"ז פרק ב' ס"ק ו' מובא בדרכ"ת ג

³ עיין שיורי ברכה או"ח תריח א ובשו"ת פנים מאירות ח"א יב ושבות יעקב ב עו וכן מצתינו לענין אכילה ביום הכפורים או"ח תריח א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ספק פיקוח נפש⁴. וכל הזריז וממהר לחלל את השבת במקרה כזה הרי זה משובח⁵.

אסור להתמהמה⁶ בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה ולכל מקרה אחר של פיקוח נפש, שנאמר (ויקרא יח פסוק ה) **אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְחַי כָּהֶם⁷**, ולא שימות בהם. הא למדת, שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלום בעולם, ואלו האפיקורסים שאומרים, שזה חילול שבת ואסור, עליהן הכתוב אומר (יחזקאל כ פסוק כה) **וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחִיו כָּהֶם**.

המחלל שבת על חולה שיש בו סכנה להצלתו, אין זה קרוי חילול, אלא אדרבא, זה קרוי שמירת שבת⁸.

וכבר התבאר במסכת שבת דף קט. שבמקרים מסויימים יש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה, גם קודם שנקבע הדבר על ידי הרופא⁹, ויבוארו להלן, ובכללם מכה על גב היד¹⁰ או על גב הרגל, כשיש חשש לפגיעה בכלי הדם¹¹.

⁴ או"ח סי' שכח סעי' ב, ומחללין את השבת אף למי שעושה עבירות לתיאבון – סי' שכט במ"ב ס"ק ט, שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' קמ – קמג, או"ש פ"ב מה' שבת הי"ח, שו"ת מהרש"ג ח"א סי' נג, חזו"א יו"ד סי' ב ס"ק כח ושו"ת חלקת יעקב ח"א סי' מה, וע"ע סי' שכח בפמ"ג מ"ז ס"ק ו.

⁵ שם, וע"ש במ"ב ס"ק ו, דהמתחסד וירא לחלל שבת כי אם עפ"י מורה הנוראה, הרי הוא שופך דמים, שבעוד שהוא הולך לשאול, יחלש החולה יותר ויוכל להסתכן, ועיין ערוה"ש סעי' ב, דזה דוקא במי שזמנו בהול, אבל בלא"ה, ודאי שיש לשאול, ועיין להלן פ"מ סעי' א, וע"ש במ"ב הנ"ל, וחייב ת"ח לדרוש במקומו שפקו"ג דוחה שבת, כדי שידעו כל העם ולא יצטרכו לשאול, וע"ש סעי' טו בביה"ל ד"ה ויש, דכל שאחד יכול לעשות את הכל, מ"מ כל שנגמרת המלאכה עבור החושיב"ס מהר יותר – מותר לעשות ע"י שנים.

⁶ עיין רמב"ם פ"ב מה' שבת ה"ז.

⁷ וביחזקאל כ פסוק יא

⁸ אור החיים עה"ת שמות לא יג, וראה להלן הערה קל, ועיין סי' שלד במ"ב סוס"ק עה, דמי שנוהג להתענות מחמת תשובה על שחילל שבת לצורך חולה שיב"ס הוא הוללות וסכלות.

⁹ ולענין מחלות שלפי חז"ל יש בהם משום סכנה, ואין בן דעת הרופאים כיום, עיין רמב"ם פ"ב מה' שבת הי"ג במ"מ בשם רב אחא גאון והרמב"ן, פ"י מה' שחיטה הי"ב ו – יג, ומה שמובא על דברי הרמב"ם האלו בחזו"א נשים סי' כז ס"ק ג, ועיין סי' שכח בפמ"ג מ"ז ס"ק ב, מ"ב ס"ק ת, מנחת שבת סי' צב ס"ק לב, זכת"מ בהנהגותיו של הגר"י שטייף זצ"ל או"ק ריח, ועיין ספר דעת כהן סי' קמ שמאריך בדבר. ומ"מ דבר שנזכר גם בפוסקים שאין בו סכנה, כמו מילה בלי רחיצת תינוק בחמין, סי' שלא סעי' ט, אין מחללין עליו את השבת.

¹⁰ שו"ע ונו"כ או"ח שכח ו

¹¹ עיין בשו"ע סי' שכח סעי' ו דגם גב היד וגב הרגל בכלל סכנה הם, ועי' גם בע"ז כח א תוד"ה מכה שע"ג, אמנם לדעת רופאים, אין זו מכה שיש בה סכנה, וצ"ל דנשתנו הטבעים, ולכן אם רופא מומחה אומר על מכה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומיקום גב היד והרגל הוא בצידם העליון בצד הצפוניים¹², מסוף האצבעות ולמטה עד פרק כף היד וברגל עד החיבור לקנה הרגל משום ששם יש ריבוי ורידים וגידים בולטים, ומכה חזקה כאשר מלווה בנפירות וכאבים חזקים, עלולה להיות מסוכנת¹³.

וכן חתך עמוק או עצם זר שנכנס לגב היד והרגל, וכל שכן כשמתפתח נפירות וזיהום, אפילו מאלה שלא מחמת הכאה¹⁴, אבל מכה וחבורה שאף בחול אין ממהרים לטפל בה, אין לחלל שבת עליה¹⁵.

גב האצבעות אינם בכלל גב היד לענין זה¹⁶.

אך אם רופא מומחה אומר על מכה שכזו שאין בה סכנה, ודאי אין בזה דין של פיקוח נפש, ואין לחלל את השבת. ולפי דעת רופאים בימינו אין הבדל בין מכה ופצע וזיהום במקומות אלו למקומות אחרים, ויש לדון בכל מכה ופצע וזיהום לגופו של ענין¹⁷.

ג. והאי אישתא צמירתא של חלל דמי ומחללין עליה

את השבת ... מן השפה ולפנים ... ככי ושיני ... כמכה

של חלל דמו

מהמקרים שיש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה, גם קודם שנקבע הדבר על ידי הרופא

שכזו שאין בה סכנה, ודאי אין בזה דין של פיקוח נפש ואין לחלל את השבת. ועיין גם בס' 'שלא ס"ט'. ועיין בקצה"ש ס' קלו בבדה"ש סק"א, דאין גב האצבעות בכלל גב היד לענין זה, ע"ש ראיתו מהירושלמי.

¹² ערוך השלחן סעי' כ"ה.

¹³ ס' חוט שני פרק פ"ט סק"ד.

¹⁴ עיין שו"ע הרב סעי' ו'.

¹⁵ ס' חוט שני שם.

¹⁶ בקצה"ש ס' קלו בבדה"ש סק"א

¹⁷ ועיין בשש"כ פל"ב סעי' י"א כתב שלפי דעת רופאים אין הבדל בין מכה ופצע וזיהום במקומות אלו למקומות אחרים, ויש לדון בכל מכה ופצע וזיהום לגופו של ענין (וכדלהלן אות י"ט), וע"כ צריך לומר שנשתנו הטבעים,

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

חום גבוה באופן ניכר עם הרגשה רעה וטרם נקבעה סיבת החום¹⁸. וי"א¹⁹ שחום גבוה לבדו יש לנהוג בו כחולה שיש בו סכנה.

אולם הסובל מחום למעלה מן הרגיל אצלו²⁰, אינו נחשב כיש בו סכנה, אלא כחולה שיש בו סכנה.

חום אפילו לא גבוה²¹ אצל תינוקות וזקנים, וכן אם הוא נובע ממחלה בריאות או באבר פנימי אחר ואנשים רגילים לחשוש בכגון זה קצת לסכנה. יש לנהוג בו כחולה שיש בו סכנה.

¹⁸ בשו"ע ונו"כ שם ז' על מי שיש בו קדחת חם ביותר או עם סימור. ובמ"ב כ' מלשון תסמו שערת בשרי והוא הנקרא שוידערי"ן בל"א שבא הקרירות והחמימות בפעם אחת לאפוקי קדחת המצוי שבא מתחלה הקרירות ואח"כ החמימות אין זה בכלל חולה שיש בו סכנה. משמע מדברי המשנ"ב שעצם החום אינו בגדר סכנה, אלא דוקא אם בא מחמת טיפוס וכדומה, וכן נראה מדברי המשנ"ב הסמוך, ומשאר אחרונים שביארו איזוהי הקדחת שמחללים עליה שבת, ולא אמרו שעצם החום הוא סכנה. וכן כתב בספר שש"כ לב יא בשם הגרשז"א, שאין מחללין שבת על מי שיש לו חום, אלא כשהחום גבוה ביותר ובא עם הרגשה רעה, ורק כל זמן שעדיין לא נקבעה סיבת החום וקיים החשש שהוא בא מחמת מחלה מסוכנת. וכן דעת הצי"ץ אליעזר ח"ח סי' טו פ"ז. שהחום עצמו אינו בגדר סכנה.

¹⁹ בערוך השולחן סכ"ו. כתב שחולה המוטל במיטה בחמימות הוא חולה שיש בו סכנה, שידוע שעד הזויעה עומד בסכנה. וכן כתב בשו"ת אנרות משה, או"ח ח"א סי' קכט. שעצם זה שחומו של אדם עולה יותר מהרגילות הוא סכנה ומחללים עליה את השבת, אף אם אין החום בא ממחלה באיברים הפנימיים אלא מצינון וכדומה, וזהו מה שכתב השו"ע שצריך שיהיה חם ביותר. כתב שם באג"מ ששיעור החום לחלל עליו שבת בסתם הוא בקרוב למאה ושתיים מעלות פרנהייט (38.88 מעלות צלזיוס), ואם אחד חושש גם בקרוב למאה ואחד (38.33 מעלות צלזיוס) ורוצה שיחללו עליו, מחללים, שלא גרע ממכה שאינה של חלל שאם החולה אמר שצריך לחילול שמחללים. ואף במקום ספק אם חומו גבוה או לא, מחללים ככל ספק סכנה. ועיין בצי"ץ אליעזר (שם) שהאריך לחלוק על דבריו אלו. ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' לו) ובחוט שני (ח"ד עמ' קפה) כתבו שמארכבים מעלות חום מחללים שבת, וכן מובא בשם הגר"ש אלישיב (אליבא דהלכתא סו עמ' לו). ואם החום בא ממחלה באיברים הפנימיים, הוא מכה של חלל ומחללים עליה את השבת אף אם מידת החום נמוכה.

²⁰ עיין קצוה"ש סי' קלח בבדה"ש ס"ק לא, שכתב דחום של חושאיב"ס הוה 38 מעלות, וכתבנו שלא כדבריו, כי נראה שאין לקבוע כללים בזה, אלא יש לדון בכל מקרה לגופו, וכ"ה דעת רופא, ואדרבה מצינו שחום מעט באדם לפעמים הוא סימן למחלה שיב"ס, כמו במחלת הריאה, שמירת שבת כהלכתה – הערות פרק לג הערה ב.

²¹ בתינוק הכל מודים שגם חום כלשהו בכלל סכנה הוא. כמש"כ חו"א (סי' נט סק"ד), ובשו"ת אנרות משה (או"ח ח"א סי' קכט) כתב שבתינוק מחללים שבת אם החום יותר ממאה מעלות פרנהייט (77.37 מעלות צלזיוס).

תרומות והנצחות | בנק הדואר. ח"ן 22887389 | וטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כל מכה של חלל ובכלל זה כאב פנימי חזק שסיבתו אינה ידועה²², והוא מעורר חשש למחלה רצינית²³.

וכן פצע²⁴ שבפנים הגוף, דהיינו מן השיניים ולפנים, והשיניים²⁵ והחניכיים²⁶ עצמם²⁷ בכלל, כשכואב הוא מאוד בשיניו עד שחלה כל גופו, אפילו אם לא נפל כל גופו למשכב²⁸, או שיש לו נפיחות בפנים או מוגלה רבה סביב השן בחניכיים, או אם נחלה העצב שבתוך השן, ובפרט אם העצב מגולה

²² בה"ל שם ג ד"ה ודוקא ועיין שו"ע הרב יו"ד סי' קפז בקו"א ס"ק יא ד"ה מ"ש הח"צ, ועיין סידור מנחת ירושלם בהנהגות הגר"פ עפשטיין זצ"ל הערה 3, דדוקא שנתקלקל אחד האיברים, אבל מיחושים אין נקראים מכה, וע"ע בבית"ל הנ"ל, דאם כאיב ליה טובא באחד האיברים הפנימיים ומסופק לו שמא נתקלקל שם באיזה דבר, ואין שם רופא בעיר, מותר ליסע אל רופא, וכ"ה בשו"ע הרב הנ"ל.

²³ ומ"מ אפשר לומר דאם כאיב ליה טובא באחד מאברים הפנימיים ומסופק לו שמא נתקלקל שם באיזה דבר ואין שם רופא בעיר לשאול דמותר לחלל שבת וליסע אחר רופא דאף במכה שאינה של חלל איתא לקמן בסוף ס"ה דאם נעשה אצל החולה ספק סכנה מחללין. בה"ל שם ד"ה ודוקא

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ג ע"ש דשינים עצמן בכלל, היכי דכאיב ליה טובא וחלה כל גופו, שם במ"ב ס"ק ה, וע"ש ס"ק טו, דאם הרופא או החולה אומרים שאין צריך – שאין מחללין, ועיין שו"ת שארית יעקב סי' יד ס"ק ג.

²⁵ מ"ב שם ז

²⁶ בן מוכח בתוספות בעבודה זרה כ"ח, דעל זה לא אסתפק הגמרא דאינם בכלל כבי ושיני דלאו אקושי נינהו ובודאי מכה של חלל מקרי, וכן בפירוש המשנה להרמב"ם יומא ב"ה פ"ג פרש"ש, החושש בגרונו ונבגמרא איתא בפיו דהיינו מקום החניכיים, עיין שם, ולכאורה להר"מ זהו מה שאמר שם בגמרא ר' יוחנן חש בצפידנא, עיין שם בגמרא,

²⁷ במ"ב שם ו כתב כ"ש מחלת צפידנא שמתחלת בפה ומסיימת בבני מעיים וסימנה כשנותן כלום לתוך פיו סביבות השיניים יוצאין מבין השיניים דם דמחללין עליה השבת ועיין שו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' ע). שדלקת חניכיים שמקובלת כיום, לא שמענו אם גומר בבני מעיים ואם הוא כמו צפידנא, ועיין עוד בנשמת אברהם (סקי"ב) שלא ידוע מה היא צפידנא.

²⁸ מ"ב שם ח והיינו אף על ידי ישראל. וקשה שבסק"ק כתב המשנ"ב שאם יש לו צער גדול מחמת הכאב בשיניו ובעבור זה נחלש כל גופו, מותר לעשות מלאכה דאורייתא על ידי נכרי וכמבואר בסעיף ג', ומשמע שעל ידי ישראל לא, ושלא כפי שכתב כאן. ועיין בשונוה הלכות (סע"א) שציין לסתירה מסק"ג לסק"ק. ובאליבא דהלכתא (סו ע"ב) נז' הביאו מה שתירץ על זה הגר"ח"ק, שבסק"ק מדובר שאפשר לעשות על ידי נכרי, שודאי עדיף לעשות על ידו. ושלא יש לתרץ, שהמשנ"ב שם הרי כתב בתחילה שכשהוא מיחוש בעלמא אסור אף על ידי נכרי, ועל כן כשכתב אחר כך את הדין בחלה כל גופו, כתב אנב כך שעל ידי נכרי מותר, ולא ירד להזכיר שמותר גם על ידי ישראל, משום משום שאין המלאכות שוות בזה, שעקירת השן לא התירו על ידי ישראל כמבואר ברמ"א ס"ג, והסתפק בכך שציין לסעיף ג' שם מבוארים פרטי הדינים איזו רפואה מותרת אף על ידי ישראל. אמנם קשה עוד, שבסק"ק כתב המשנ"ב בשם החיי אדם שאסור ליתן על השן נענעלי"ך או שפיריט"ס וסובין חמין, שמוכח שהוא לרפואה, אלא אם כואב לו מאוד עד שמצטער כל גופו, ודן שם אם מותר רק בשינוי או אף שלא בשינוי ועל פי המבואר בסעיף י"ז, וקשה שהרי בסעיף י"ז מדובר בחולה שאין בו סכנה שלא התירו לו אלא רפואה ואמירה לנכרי, הרי שנוקט שאם כאבו שינוי עד שחלה כל גופו אינו אלא חולה שאין בו סכנה, ואילו כאן כתב שהוא נידון בחולה שיש בו סכנה ומותר לעשות לו אפילו מלאכות דאורייתא, וכשעושה מלאכות דרבנן אינו צריך לעשות בשינוי כלל. ויש שתירצו שבסק"ק מדובר באופן שבודאי אין חשש סכנה, כגון שרופא אמר שאין כאבים אלו בכלל סכנה. משנה אחרונה שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וגורם יסורים גדולים, או שיש חשש לדלקת בשרשי השן, הרי זה בכלל מכה של חלל ומחללין עליו את השבת אפילו על ידי ישראל²⁹.

וכן שטף דם פנימי. יש לנהוג בו כחולה שיש בו סכנה.

מותר למדוד חום בשבת במדחום שיש בו כספית³⁰. ומותר גם לנער את המדחום בכדי להוריד את הכספית אם הוא נצרך למדחום בשבת³¹. כמו כן מותר להשתמש במדחום שכשמוניחים אותו על מצח האדם מתחזקות אותיות או סימנים מסוימים לפי מידת חום האדם, או אם משתנה צבעם, אך אסור להשתמש במדחום שעל ידי חום האדם נראים צורת אותיות או סימנים שלא נראו כלל קודם לכן, ובודאי שאסור למדוד חום במדחום אלקטרוני³².

ד. החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ חושש הוא דלא

הא כאיב ליה טובא שפיר דמי

כבר נתבאר במסכת שבת דף קיא. וביה דף יא. שמי שחש בשיניו במעט, או שהכאב הוא מחמת חור בשן ואין שם דלקת ולא נתקלקל העצב וגם אין נפיחות סביב השן³³, והרפואה רק לסתום את החור אל יקה כל כדור להרגעת הכאב, שהרי רפואה אסורה בשבת.

אבל מותר לו לשתות משקה חריף שדרך בני אדם בריאים לשתות³⁴, כמו ברנדי או יין שרף, ויקפיד לגמוע את המשקה בבת אחת, בדרך שתייתו,

²⁹ על פי שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' ע).

³⁰ עיין בשו"ע סי' שו ס"ז שמותר למדוד בשבת לצורך חולה, מפני שהיא מדידה של מצוה. ובמשנ"ב שם (סקל"ה וסקל"ו) ביאר שרפואת הגוף מצוה היא, ואף שלא התירו לעשות לחולה שאין בו סכנה על ידי ישראל דבר האסור משום שבות אלא בשינוי, שונה מדידה שאינה איסור כל כך, אלא משום שהיא כעובדין דחול ולכן הותרה במקום מצוה. ועיין באג"מ (או"ח ח"א סי' קכח) שמדירת חום אינה נחשבת מדידה כלל.

³¹ שש"כ (פ"מ ס"ב והערה ז) בשם הגרשו"א, קובץ תשובות להגר"ש"א (ח"א סי' מ), שו"ת משנה הלכות (ח"ד סי' מט), ציץ אליעזר (חי"א סי' לח), הגר"ח קנייבסקי (אליבא דהלכתא סז עמ' קכח) ואז נדברו (ח"א סי' סב). אמנם בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' סא) ובשו"ת להורות נתן (ח"ה סי' יט) אוסרים בזה משום תיקון כלי.

³² שש"כ שם, ועיין שו"ת מנחת יצחק (ח"ז סי' כב).

³³ על פי שו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' ע). והיינו שדינו כדין הסובל ממחוס, שמבואר בשו"ע ס"א שאסור לו לקחת תרופות

³⁴ שו"ע ונו"כ שכח לב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולא לשטוף בו את הפה ושוב להפליטו, ואפילו להשהותו בפיו ולבלוע אותו לאחר זמן³⁵ אסור שבזה מוכח שכונתו לרפואה³⁶.

ומי שטיפת פה שרגילים להשתמש בו שימוש יום יומי, מותר גם לגרגר בו על אף חשש בשיניו, שהרי זהו דרך בריאים³⁷.

ובחומץ בזמנינו שאין הדרך כלל לגמוע ולטבל בחומץ, אסור לעשות זאת בשבת, וכן באלכוהול אסור. וכן שאר נוזלים ושיקויים רפואיים ותרופות המשככים כאבי שיניים, אין להתעסק בהם בשבת כשכואב לו שיניו³⁸.

וכן הדין לענין כאבי גרון או הסובל מכיבים ופצעים בפה ובחניכיים, שאין לגרגר שום משקה אפילו הוא משקה של בריאים, אלא שותה כדרכו אפילו כוונתו לשם רפואה, ואסור לקחת שום שיקוי ותרופה.

ואם הוא סובל מכאב שיניים או כאב גרון או חניכיים עד שהוא מצטער הרבה ונחלש כל גופו, או שיש לו נפיחות בפנים או מוגלה רבה סביב השן בחניכיים, או אם נחלה העצב שבתוך השן, ובפרט אם העצב מגולה וגורם יסורים גדולים, או שיש חשש לדלקת בשרשי השן, הרי זה בכלל מכה של חלל ומחללין עליו את השבת אפילו על ידי ישראל³⁹. כמו שהתבאר לעיל.

ואם הכאב חזק ומחמתו נפל למשכב או שחלה כל גופו, אך החולה או הרופא אומרים שאין בו סכנה ואין צריך לחילול, דינו כחולה שאין בו סכנה ומותר לקחת תרופות להרגעת הכאב, וגם מותר לומר לנכרי לעשות עבורו מלאכות דאורייתא. ובשעת הצורך גם מותר לומר לרופא נכרי לעקור את השן⁴⁰.

מותר לתת בפה פלטה ליישור שיניים⁴¹.

³⁵ אך במקום צער גדול אפשר לסמוך ביי"ש דמותר לשהותו בפיו ולבלוע אח"כ. מ"ב שם קב

³⁶ מ"ב שם קא

³⁷ מ"ב שם קה גבי שמן וה"ה הכא דמ"ש

³⁸ מ"ב שם קב

³⁹ על פי שו"ת שבט הלוי (שם).

⁴⁰ מ"ב ק עיין באגלי טל (מלאכת טוחן סי"ז סקל"ה אותיות ד' - ז') שבכאב חזק בשיניים או בעיניים דינו כחולה שאין בו סכנה אף אם לא נפל למשכב ולא חלה כל גופו.

⁴¹ שש"כ (פל"ד סכ"ט הערה קיג) בשם הגרשו"א, על פי דברי השו"ע (סמ"ג) ומשנ"ב (שם סקק"ל) שמותר לעשות רפואה שאי אפשר לעשותה בסממנים, ובפרט שהיישור לא נעשה מיד אלא במשך זמן ארוך ואין התיקון ניכר מיד,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ה. רופא מומחה הוה

כבר התבאר לעיל דף כז. כל מכה⁴² וכל חולי שיש בהן סכנה ולחלן יבואר שהם שמחללין עליהם את השבת, אין מתרפאין מן הגוים שאינם מומחים לרבים, מפני שחשודין על שפיכות דמים וודאי יהרגנו, ולא יחוש שיאמרו עליו שהוא הרגו ואינו בקי ברפואות, שיש לו טענה לומר מסוכן היה למות ולא משום חסרון בקיאותי,

וחולי שאין בו סכנה אף על פי שצריך אומנות מתרפאין מהן, שהוא יחוש לרפאותו כיון שלא יוכל להמיתו, שאם ימיתנו יאמרו בידיה המיתו ולא יהיה לו טענה על מיתתו וכולי האי לא עביד. ויש אוסרים⁴³ גם בחולי שאין בו סכנה אין מתרפאים.

במה דברים אמורים כשאנו מומחה לרבים, אבל אם הוא מומחה לרבים מתרפאין ממנו בכל דבר⁴⁴ שאינו רוצה לפגוע בשמו הטוב.

בזמנינו שהממשלה נותנת השגחה על רופא שאינו יהודי כשלא ילך לרפאות את ישראל אפשר שיש להקל⁴⁵. ועוד בימנו כל מי שהוסמך לרפואה נקרא מומחה לענין זה ולפיכך אפילו אם יש רופא ישראל מצוי אם הרופא הגוי מומחה ובקי ממנו יילך אליו⁴⁶.

⁴² שו"ע ונו"כ יו"ד קנה א

⁴³ עיי"ש ש"ך א דמשמע דעת המחבר דאם אין בו סכנה בכל ענין מותר וכדפי' רש"י ורי"ף ורמב"ם אבל הרא"ש וטור פסקו בדבר שאין בו חולי ואין בו סכנה כמו הקזה וכה"ג לא יתרפא ממנו דכיון דאין ברפואה זו אומנות אם ימיתנו לא יתלו הדבר בחסרון ידיעתו אלא יאמרו בלאו הכי הגיע זמנו למות או ששונאו היה והמיתו ולא מרע נפשיה לגבי אחרים וכן דעת התו' בשם ר"ת וכן הר"ן וגם ר' ירוחם והאגודה הביא דברי ר"ת במסקנא.

⁴⁴ עיין בית יעקב סי' ק"ד שלמד מדברי התוס' בעבודת כוכבים ד' כ"ז דאפי' אם אינו מומחה לאותה חולי שרוצה להתרפאות כיון שהוא מומחה לחולאים אחרים מתרפאים מהם ואם הוא מומחה לאותה חולי שמתרפא ואינו מומחה לדברים אחרים אין מתרפאים ע"ש. וצ"ע בדין זה האחרון דלענ"ד לא מוכח מידי מדברי התוס' גם מדברי הרמ"א שכ' וכל המקיים כו' לא משמע כן ולפי' נסתר ג"כ מ"ש בשמו לעיל ר"ס קנ"ד ודו"ק. פ"ת ב

⁴⁵ בס' תפארת ישראל על המשניות ע"ז פרק ב' ס"ק ו' מובא בדרכ"ת ג

⁴⁶ עיין שו"ר ברכה או"ח תריח א ובשו"ת פנים מאירות ח"א יב ושב"ת יעקב ב עו וכן מצתינו לענין אכילה ביום הכפורים או"ח תריח א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ו. האי פרעתא סכנתא היא ומחללין עליה את השבת

מהמקרים שיש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה, גם קודם שנקבע הדבר על ידי הרופא

פצע עמוק⁴⁷ או חתך עמוק⁴⁸ שנגרם על – ידי סכין או כלי ברזל אחר⁴⁹; מכה חזקה מברזל או מחפץ כבד כגון אבן⁵⁰; חתך שעלול להזדהם; פצע שזוהם על – ידי אדמה או על – ידי כל דבר אחר המזהם⁵¹ וכל מכה אשר יכולה להביא⁵² לידי סכנה, אם לא יטפלו בה כראוי. וכשבא לתפור את החתך, מותר לו לתפור את מספר התפירות הנדרש בשביל שהצלקת תהיה יפה יותר, אף שדי במעט תפירות בכדי להסיר הסכנה⁵³.

ז. האי עינכתא פרוזנקא דמלאכא דמותא היא ... האי סימטא פרוזנקא דאשתא היא

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם ז

⁴⁸ בבה"ל שם הביא עיין תבואות שור ה' מריפות סי' מ"ד שמסתפק אי מיירי בהכאה בכח או אפילו חיתוך בנחת נמי הוי מסוכן ע"ש. קל. במור וקציעה (ד"ה ולתת) (מובא בשש"כ (פל"ב סי"א הערה למ)) וערוך השולחן (סכ"ו). שמדובר דוקא בחבלה גדולה ועמוקה ולא בחתך קטן ובזמננו מקובל לתת זריקת חיסון נגד 'מפנום' למי שנפצע על ידי ברזל, וכתבו הפוסקים (שולחן שלמה ח"ג עמ' פג, חוט שני ח"ד עמוד קפד אות יג) שאם המוכה אינו מחוסן יש למחר ולנסוע לבית החולים בלי שום שינוי, בשביל לחסנו, אך אם המוכה כבר חוסן בעבר, אף שצריך לקבלה שוב סמוך לפציעתו, מכל מקום יכול לחכות למוצאי שבת, כי הסכנה היא רק כאשר יעברו עשרים וארבע שעות. ובשש"כ (פל"ה סמ"א, פל"ב הערה מב) כתב שבכל אופן אם הוא סמוך למוצאי שבת ימתין שתצא השבת, כיון שלעולם ניתן להמתין עם זריקה זו למשך כמה שעות, ורק אם הוא בתחילת השבת לא ימתין, וכאמור. וכן אם דעת הרופא שאין להמתין עם הזריקה, מחללים שבת בשביל לקבלה (ועיין במכתב הגרשו"א, נדפס בספר הזכרון עטרת שלמה ח"י עמ' טו).

⁴⁹ סי' שכח סע' ז ובביה"ל ד"ה מחמת, וע"ש ערוה"ש סע' כו, ועיין קצוה"ש סי' קלו בבדה"ש ס"ק ב.

⁵⁰ ע"ש בביה"ל, ועיין מו"ק סי' שכח ד"ה ואם החתך ותורת שבת ס"ק ח

⁵¹ בשמירת שבת כהלכתה פרק לב אות יא כתב כן בשם דעת רופא

⁵² ודע, כי אפשר להשהות את זריקת האנטימטאנוס שעות מספר, דעת רופא. בשש"כ שם

⁵³ נשמת אברהם (סי' שמ סק"ז – 2) בשם הגרשו"א. ועיין בשש"כ (פל"ג הערה כו) שהגרשו"א נסתפק בדבר, ועיין בזה חילופי גירסאות בין המהדורות במנחת שלמה חלק ב' (מהדורה ראשונה סי' לה, ומהדורת תשנ"ט סי' לד אות לב).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

פצע מזוהם שגורם לנפירות, או שגורם לדלקת בבלוטות הלימפה מאחורי האוזן, בבית השחי, במפשעה או בצוואר⁵⁴, וכן פצע שנמשך ממנו קו אדום ויש חשש לזיהום⁵⁵.

מחלה באחד מאברי הגוף, אם יש לחוש שעלולה להתפתח סכנה לכל הגוף⁵⁶, כגון חטט (פורונקל) גדול⁵⁷, או אפילו קטן אם הוא בפנים מן השפתיים ולמעלה, וגם יש חום⁵⁸.

דף כח:

ח. מעלין אזנים בשבת ... ביד אבל לא בסם איכא דאמרי

בסם אבל לא ביד מ"ט מזריף זריף

מיחוש אשר הטיפול בו אינו נעשה על ידי סממנים אלא באופן אחר, מותר⁵⁹ לטפל בו בשבת במקום צער, שבין שאין אפשרות לטפל בו על ידי סממנים לא גזרו בו משום שחיקת סממנים. ומכל מקום לא התירו זאת אלא במקום צער, שאם לא כן יש בכך משום עובדין דחול.

⁵⁴ דעת רופא, והדין הוא אפי' אם הפצוע מתהלך כבריא, עיין סי' שכח סע' ח.

⁵⁵ כנ"ל

⁵⁶ סי' שכח במ"ב ס"ק מט, וע"ש בערוה"ש סע' יח, ועיין יו"ד סי' קנז בש"ך ס"ק ג ובאו"ח סי' שכח בפמ"ג מ"ז ס"ק ז, שו"ת שארית יעקב סי' יד ס"ק ד ושו"ת מלמד להועיל יו"ד סי' לב. ועיין ע"ז כח ב במאירי ד"ה עין ובהערה שם ס"ק ח.

⁵⁷ בערוך פי' עינבתא פרוונקא דמיתותא – פי' מורסא.

⁵⁸ עיין סי' שכח בתהל"ד ס"ק ט

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם מגבשו"ת ציץ אליעזר (ח"ח סי' טו פט"ו אות ג ד"ה וזה) כתב שהטורח שברפואה אסור משום עובדא דחול, אבל רפואה שאין בה טורח וגם אין עושים אותה על ידי סממנים, מותר לעשותה אפילו אם אין לו צער. אמנם בלבוש (סמ"ג) משמע שעצם נטילת רפואה יש בה משום עובדין דחול. ולדבריו, אם אין לו צער אסור לעשותה אף אם אין בה טורח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לפיכך מותר להעלות אונים⁶⁰ כלומר שגידי האזנים פעמים שיורדין למטה ומתפרקין האזנים מה שנקרא בימנו פריקת לסת⁶¹, ומותר בין ביד⁶² בין בכלי⁶³.

אולם אם⁶⁴ יש למיחוש זה אפשרות טיפול על ידי סממנין, לא התירו לטפל בו אפילו באופן שאין שייכת בו שחיקת סממנין כלל.

ולכן מותר לעשות בשבת תרגילי עינים כדי לחזק את שרירי העין, אם אין אפשרות לעשות טיפול זה על ידי תרופות.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ שם מג ואע"ג שרש"י פי' שסכנה יש בדבר עיין במאירי שמותר ביד גם ללא סכנה ושכן פירש הרמב"ם עיי"ש

⁶¹ עיין בב"י יו"ד לג שהביא תשובת הרמב"ם לחכמי לונז"ל (בתשובת פאר הדור סימן כט) וביאר המפצל של לחי התחתון רפה הרבה כדי שיהא נע במהרה בשעת אכילה ומפני זה נשמט פעמים רבות מרוב בני אדם לא בשעת אכילה בלבד אלא בשעת הפיהוק ואם החזירוהו במהרה יחזור ואם לאו לא יחזור אפילו ניטל המפצל ולא ימות החי אבל לחי העליון קבוע הוא והחוטם הקבוע בו הוא נשמת רוח החיים הנכנסת ללב דרך הריאה עם הנשימה שתכנס מן הפה ואותו הלחי העליון כמו גג הוא לכסות הקנה עד שלא תכנס נשמת הרוח והיא קרה לריאה וימות החי גם שני לחיים שהם כמו שני ענבים אדומים תלויים בסוף החיך מלמעלה כנגד פי הקנה מפני זה נבראו כדי שתהיה הרוח שתכנס מן הפה בעת הכנסת הרוח לריאה תפגע בבשר זה תחלה ואף על פי שנשתנית בתוך הפה ואח"כ תכנס לריאה ואם ינטל לחי העליון יאבד הכל ונמצא פי הקנה מגולה לאויר ומיד תכנס הרוח בכל נשימה ונשימה כמו שתכנס לתוך פי האשישה והחלון וביומה תקרר הריאה והלב ותמות הבהמה ואין לך מי שאין כמוה חיה יותר מזו ומפני זה מנו נטילת לחי התחתון דוקא בכשרות ולא העליון עכ"ל. בהגהות וחיידושים להר"ג ליפשיץ מובא, שהכונה היא לאדם שכאשר מפהק, פותח את ביותר, ופעמים אינו יכול לחזור ולסגור פיו. ודבר זה נעשה על ידי שנתפרקו לחייו. ורפואתו היא, שמגביהין אותו מן הארץ על ידי אחיזה באוזניו וכך מגביהין את כל גופו. וזהו שאומרת הגמרא "מעלין לאוזניים". ובערוה"ש כאן נד כתב ויראה לי דרש"י ורמב"ם לא פליגי לדינא אלא בפירושא דמעלין אונים דרש"י מפרש לה בגידי אונים דפעמים שיורדין למטה ומתפרקין הלחיים וצריך להעלותן ויש בזה איסור דאורייתא משום בונה והירושלמי קורא לה בנות אונים כלומר שהגידין הן בנות להאזנים ויש בזה סכנה ומחללין את השבת אבל הרמב"ם מפרש שהאזנים עצמן נתרפו מעט וכשמחזקן אין בזה איסור בונה וזהו שאומר המדרש אם סכנה היא כלומר דאם הגידים ירדו הוה סכנה ואם האזנים עצמן אין סכנה ואין עושים בסממנים. ועיין כתב עת: אסיא מב - מג, 61 - 52

⁶² ברש"י התיר בסם אך איירי במקום סכנה ואולי הסם גורם להרפיית השרירים כך שיוכל לחזור למקומו או שמחליש את הכאב כך שיוכל לחזור למקומו וצ"ע.

⁶³ הרמב"ם גורס בכלי במקום בסם. באה"ג שם

⁶⁴ מ"ב שם קל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכן פלטה⁶⁵ או מתקן אחר ליישור שיניים, מותר לחברם בפה בשבת, ואף מותר להבריג או להרחיב את הפלטה, וכפי שהוא רגיל⁶⁶ לעשות בכל יום, ואף מותר לצאת בהם לרשות – הרבים⁶⁷.

אם נתעקם חוט – הברזל שבמכשיר וקיים חשש לשריטה בפה (הלשון או הלחיים) ואין אפשרות להוציא את המכשיר ממקומו, מותר לשים על הברזל גומי לעיסה (מסטיק), או שעה המיוחדת לכך, וכן מותר לחתוך את החוט דרך קלקול⁶⁸.

מכשיר – קיבוע המיועד לשמור על כף הרגל, מותר להשתמש בו ואף להסירו בשבת, מותר לסוגרו ולפתחו באמצעות סרט – מדבק (סקוטש – ולקרו), שהצדדים המחוספסים שלהם מתהדקים זה בזה מאליהם, ואף מותר לצאת בו לרשות – הרבים⁶⁹.

ט. עין שמרדה מותר לכוחלה בשבת ... דשורייני דעינא באובנתא דליבא תלו ... כגון רירא דיצא דמא דימעתא וקידחא ותחלת אוכלא לאפוקי סוף אוכלא ופצוחי עינא דלא

כבר התבאר במסכת ביצה דף כב: מחלות עיניים⁷⁰ רציניות הריהן בגדר פיקוח נפש ובכלל זה דלקת עיניים חזקה⁷¹.

⁶⁵ עיין סי' שכח סע' מג ובמ"ב ס"ק קל, דכל שלא שייך בו שחיקת סממנים, אין בו משום איסור רפואה בשבת, והה"נ הכא, כי א"א לעשות את יישור השיניים ע"י סממנים, ובפרט שהיישור לא נעשה מיד אלא במשך זמן ארוך ואין התיקון ניכר מיד, וועיין שש"כ לד' הערה קיג דלא דמי למש"כ המ"ב סימן של ס"ק לה, דהתם מתעסקין הרבה פעמים לפשוט ולכרוך וכאן ה"ז נעשה מאליו, שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, ואין לאסור משום מיחוי כבונה, סי' של במ"ב ס"ק לד, כיון שאינו ניכר להדיא; שמעתי מהגרש"ז אויערבך זצ"ל.

⁶⁶ די"ל דדומה לכיסוי של כלים, שרגילים לסגור ולפתוח תמיד, סי' שיג במ"ב ס"ק מה, וגם משתמש תמיד באותו בורג והוה דרך שימוש, כמו בעמוד – תפילה

⁶⁷ דהוה דומיא דקמיע דיוצאין בו, סי' שא סע' כה כ"כ בשש"כ קטו מהגרש"ז אויערבך זצ"ל.

⁶⁸ דהוה דומיא דמפים מורסא שלא גזרו במקום צער, סי' שכח סע' כה ובמ"ב ס"ק צ, וכן מותר לצוד פרעוש שעל גופו במקום צער, סי' שטז סע' ט ובמ"ב ס"ק לו, ומה שכתבתי שמותר לחתוך את החוט, עי' סי' תקט בביאור הגר"א על ס"ד ובמ"ב סוס"ק יז.

⁶⁹ שש"כ שם סעי' ל

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שכח ט

⁷¹ חוט שני (ח"ד עמ' קפו).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הסובל כאב קל בעיניים, אל לו לעשות שום טיפול לרפואה⁷².

במקרה של כאב עיניים חזק יותר או במקרה של דלקת עיניים מותר ליתן טיפות בעיניים⁷³, וכן מותר לשים משחה בתוך העין מתוך שפופרת או באמצעות מקלון⁷⁴.

ובמקום סכנת עוורון ללא סכנת נפשות, כדוגמת הפרדה או קרע פתאומי של רשתית העין, הגורמת לעוורון חלקי או שלם, דעת כמה מהאחרונים⁷⁵ שאין לחלל שבת בכדי להציל את העין. אמנם העיקר להלכה שמחללים שבת בסכנת עוורון של שתי העיניים⁷⁶.

אמנם במקרה של איבוד ראייה פתאומי, אפילו רק בעין אחת, ואפילו איבוד ראייה חלקי, או ראייה מטושטשת באופן פתאומי, חובה להבדק אצל רופא עיניים באופן מיידי, אף אם הדבר כרוך בחילול שבת, כי יתכן שהדבר מעיד על קיומה של מחלה מסוכנת מאלו שפוגעות תחילה בראייה⁷⁷.

גוף זר שחדר לעין, יש להיוועץ מיד ברופא לדעת את הטיפול הדרוש⁷⁸.

י. זיבורא ודחריזיה סילוא וסמטא ודכאיב ליה עינא ואתי עילויה אישתא כולהו בי בני סכנתא

⁷² שם כ ומ"ב סד

⁷³ אנלי טל (מלאכת טוחן סי"ז סקל"ח אותיות ד – ז) שיסד שכל אבר שהמכה בו היא בגדר סכנה גמורה, הכאב בו נחשב חולי שאין בו סכנה, אף אם אינו כואב כל הגוף ולא נפל למשכב, וכיון שבעין כל מכה נחשבת פיקוח נפש [כמו שהוכיח שם מראשונים], כאב עינים נחשב חולי שאין בו סכנה. [וראה שם באנלי טל בהגה"ה, שבש"ך (יו"ד סי' רסב סק"ד) מבואר שלא כל מכה בעין היא פיקוח נפש, ולפי דעה זו אין לומר שכאב בעין נחשב חולי שאין בו סכנה, וראה גם פמ"ג להלן (מש"ז סקמ"ו)]. וכן פסק בשמו בשש"כ (פל"ד ס"ח הערה מ), וכן פסק בחוט שני (ח"ד עמ' קפו).

⁷⁴ שש"כ (פל"ד הערה מא) בשם הגרשז"א, שאין שייך בזה משום איסור ממרה, כיון שאין שום כוונה למרר ולהחליק את המשחה בתוך העין.

⁷⁵ מהרש"ם (סי"ז ד"ה וי"א שאם), שו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' עג)

⁷⁶ הגר"ש קלוגר בחכמת שלמה (סמ"ו). וכן פסקו הגרשז"א בשולחן שלמה (הערה לח). והציץ אליעזר ח"ד סי' פט. ועיין עוד בציץ אליעזר (ח"ח סי' טו פ"י, ח"ט סי' כט וחכ"ב סי' כג). ועיין במה שהביא בנשמת אברהם (מהדו"ב עמ' תלה) בשם הגר"ש אלישיב שכוונת הגמרא להתיר לחלל שבת אף בסכנת עוורון, אלא שלדעתו אין לחלל שבת בדבר שהרופאים בזמננו אומרים שאין בו סכנה, אף אם בגמרא הוא מפורש להיתר.

⁷⁷ שש"כ (פל"ד ס"ח), נשמת אברהם (מהדו"ב עמ' תלו)

⁷⁸ שש"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר שבמקרים מסויימים יש לנהוג בחולה כדין חולה שיש בו סכנה, גם קודם שנקבע הדבר על ידי הרופא

ובכללם⁷⁹ עקיצה של צירעה או של דבורה וכיו"ב אצל אדם הסובל מרגישות לסוג עקיצה זו.

נשיכת כלב, נחש, עקרב אפי' של עקרב שחור, נשיכת בעלי – חיים אחרים, כגון סוס וחמור, שלגביה קיים חשש שהיא מסוכנת⁸⁰.

שטף – דם עורקי או ורידי להבדיל מרליפה ורידית איטית שנפסקה לאחר לחץ של כמה דקות במקום הפצע) ואין לחלל את השבת בשל רליפה ורידית איטית שאפשר להפסיקה על ידי לחץ ישיר על הפצע והרמת האבר הפצוע. אך שטף – דם יותר רציני יש בו משום פיקוח – נפש, ומותר לעשות את כל הדרוש כדי להפסיקו, כגון קשירת העורק, ואין בענין זה מקום להגבלות⁸¹.

שבר פתוח או שבר עם תזוזה של קצות שברי העצם בעצמות הארוכות, ואפילו חשש לכזה, וכל שכן שבר בגולגולת או בעמוד השדרה או כל שבר אחר בפנים הגוף.

מכת חום או מכת שמש, או כוויות חמורות שנגרמו מן השמש, ממים רותחים או מאש, וכן כוויה מחומר כימי⁸², וגם כוויה אצל תינוקות וזקנים, ואף אצל כל אדם במקומות רגישים כגוף כמו בפנים, בכף היד או בפרקים.

⁷⁹ בשש"כ לב יא מנה י"ז דברים וחלקם נכתבו לעיל וכאן הובאו כולם ובכל מקום בו לא נכת מקור הוא דעת רופא שיש בזה סכנה ברורה ומיידית

⁸⁰ עיין סי' שכח סע' ו.

⁸¹ שש"כ לה סעיף יד

⁸² ובפרק לה סעיף לח כתב . מי שנכווה כוויה רגילה (באש או בשמש וכדו') ואינו חש כאב חזק, וכוויה זו מוגדרת כוויה בדרגה א' המתבטאת באודם על – פני העור, אין למפל בו כלל כל טיפול רפואי, אך מותר לו לשטוף אותה בזרם מים קרים.

כוויה אפילו קלה, שנגרמה מחומר כימי, יש לשטוף אותה היטב מיד במים מרובים. בכוויה קשה יותר המוגדרת כוויה בדרגה ב' או ג' המתבטאת בשלפוחיות או השחרה, מכיוון שהדרך הראשונית לרפואתה היא לקרר את המקום, ישפוך מים רבים על המקום הפגוע, ובאם המקום מכוסה בגדים, יודרו להורידם, ומותר במקום הצורך אף לקרוע את הבגדים דרך קילקול הבגדים והשחתתם בכדי לזרוז את קירור המקום. וכן מותר לכסותם בגזה או תחבושת המיוחדת לטיפול בכוויות (כגון ברנדשילד). וגם מותר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

(הרעלה) כגון על – ידי שתיית נפט או דטרגנטים למיניהם, או על – ידי בליעת פרי מורעל, צמח ארסי, בדורי נפתלין, כדורים מכל סוג שהוא בכמות גדולה, וכן אם אכלו תרופות בכמות לא ידועה ונגרמה הרעלה, או שאכלו רעל עכברים), וכן בליעת מחט ובליעת כל גוף חד אחר.

איבוד הכרה, הלם או חשש להלם, כגון בשל נפילת משא כבד על אדם או מפאת כאב חזק ביותר, או בשל אסון כבד או פיגוע, או מחמת מכת חשמל.

קוצר נשימה פתאומי, וכן אובדן ראייה פתאומי או שיתוק פתאומי.

אירוע מוחי או התקף לב אפילו קטן ביותר, ואפילו לזמן קצר, וכן כאבים או מיחושים בחזה היכולים להיות סימנים להתקף לב.

חום נמוך בצורה קיצונית מהרגיל אצל אדם לפי טבע גופו.

להוציא משחה משפופרת ולתתה על – גבי הכווייה, או על תחבושת, וכדלעיל פרק לג סעיף יד, אבל אסור למרוח את המשחה. ומותר לקחת תרופות להרגעת הכאב.

במקרה של כווייה קשה, דהיינו כווייה נמצאת שטח גדול בעור האדם, או מקומות רגישים בגוף האדם, כגון פנים, כף היד או פרקים, וכן כווייה אצל ילדים וזקנים, יש להיוועץ מיד ברופא, כי ייתכן שיש בה משום סכנה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

